

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

Pošt. laćena u gotovom.

Iz petka večer.

1.50 DIN.

Predbr. nje D. 40 polugod. 20.

— Oglasi po cijeniku. —

God. 2.

Šibenik, 14 jula 1922.

Br. 24.

Zablude g. Trumbića.

Ovo je dana i Dr. Trumbić govorio u parlamentu prigodom rasprave o proračunu. Taj govor je bio samo jedno razočaranje za sve one, koji su još nešto držali do njegovih državničkih sposobnosti. On je od državnika, za kojeg ga se je držalo malo po malo svršio na demagoga, koji regbi i po sadržaju i po metodama malo se razlikuje od samog Stipice Radića. U svom govoru kao da Trumbić nije htio drugo nego da što više diskreditira našu državu pred vlastitim narodom i pred stranim svijetom. Osobito će mu zato biti zahvalni naši prekomorski susjedi, Talijani. Dr. Trumbić mjesto da kritizira sva ona zla, koja more našu državu sa onim razumijevanjem koje zna praštati te ispravljati, on je pretjeravao ta zla dok je čak doprodo tvrdnje da je režim u našoj državi jednak onome bolševika u Rusiji! Barem mi, koji smo u Dalmaciji proživjeli zadnjih nekoliko godina pod dvama tobože civiliziranim režimima austrijskim i talijanskim, osijećamo se uskrslim uživajući sve slobode, koje nam dava ovaj tobože bolševistički domaći režim, pa riječi Dr. Trumbića zvone u tom pravcu kao jedna grdna laž. On je govorio o hegemoniji srpskog plemena u ovoj državi i zapostavljanju Hrvata. Kad promislimo da su Srbi Hrvatu Dr. Trumbiću bili povjerali kroz dvije godine vođenje njihove vanjske politike, t. j. osiguranje svega onoga što su oni, ne novinskim člancima ni govorima nego rijekama krvi, neizrecivim patnjama i mučenistvima stekli; kad promislimo da su samo iz ove male Dalmacije bili ministrima Hrvati Biankini, Drinković, Kr-

stelj, a da ne govorimo o onima iz drugih krajeva, to možemo odma viditi, koliko istine ima u riječima Dr. Trumbića. Naša braća u Srbiji pokazali su već time odma od prvog časa najveću susretljivost i širokogrudno naziranje u pogledu narodnog i državnog jedinstva. Drugo je pitanje jesu li mnoga gospoda Hrvati na mnogim važnim i odgovornim mjestima pokazali da su tim zadaćama dorasli. Evo i g. Trumbić nas je doveo do *Rapalla*, a kad nas je doveo onda mjesto da i dalje ostane, iako ne na svojem mjestu, a ono barem da saradjuje da se malo po malo uklone ona zla, koja on hoće da žigoše, on je komodno otišao i ostavio drugima da se prpaju n. pr. sa Talijanima i da razmrsuju ono, što je on zamrsio u mutnom Rapalskom ugovoru. Ništa nije on doprinio za *nutrnje uređenje i konsolidacije naše države*. On sada napada onu vladu, koja je imala snagu da spasi državu od bolševističke urote i čak je tako lakouman i demagog, da se *prima uloge branitelja tih urotnika*. U najvažnijem času, kad se samo putem ustava moglo započeti udarati čvršće temelje u našoj državi, on *glasuje protiv ustavu*, a da sam nije htio ili znao dati štogod boljega. Mjesto da on bude posrednikom između nezadovoljnika u Hrvatskoj, on je taj *pokret sam uspirio*, on mu je iza kulisa bio inspiratorom, on mu je dao nade i auktoriteta. Republika Stipe Radića, razni ludovi u bloku, postaju njegovi saveznici protiv onima, koji su stvorili i spasili državu. Njegovo zakulisno djelovanje u Zagrebu *radja memoradume*, koji pred tudjim svijetom Hrvate sramote, te kompromitiraju ve-

liko djelo našeg izbavljenja te ujedinjenja. *Dr. Trumbić u nekim momentima u zadnje doba, htio je inscenirati saziv hrvatskog sabora u Zagrebu i nije se žacao bulazniti o personalnoj uniji*. G. Trumbić je od prvog časa našeg oslobodjenja iz osobnih razloga, od kojih je uvijek trpio, zastranio. On je ništa manje nego htio iza ovog za srpski narod pobjedonosnog rata, koji je nosio firmu Nikole Pašića, ovog eliminirati iz vodstva državne politike. Kolika naivnost, jednaka onoj, kojom je htio promijeniti preko noći sve zlo koje velike stranke istodobno i stranke velikih zasluga u sebi kriju! Ako skupimo njegov rad, moramo se uvjeriti, da je on u ovoj državi sam sebi desovisao dosele uživani glas državnika.

Mi, koji smo toli siromašni na ljudima moramo žaliti što nam je i on priskrbio ovo razočaranje, ali zato nam je on za budne pri-

štedio mnogu iluziju. Njegov istup zaista, a to možemo i po štampi suditi, učinio je najgori utisak kod svih onih koji su iskreno ovu državu htjeli, za nju radili, borili se i trpili. Opći je glas osude. Čak i njegov organ „Novo doba“ piše nekom rezervom o nekim škakljivim tačkama tog govora. Osobito nas tješi i veseli što pokret koji je potekao na Ilidži a nastavio se na sastanku u Splitu, kako smo onomadne doznali od g. Dr. Smolake, ina kao zadaću da radi u protivnom pravcu onoj akciji, koju Dr. Trumbić provadja. To je i naravno. Jer uza sve djetinske bolesti koje mora naša mlada država preboljevati, uza sva zla, sve nespretnosti, neiskusnosti i nesposobnosti raznih faktora prije ili poslije prilike će se u državi srediti te jaki i zdravi jugoslavenski nacionalizam potisnut će i presude i ljude prošlosti!

O zadarskom pitanju.

Ako svi znakovi ne varaju ovo pitanje približava se svom konačnom rješenju. Ujedno biva i sve to jasnije pravo stanje stvari. I mi smo se u svoje doba bili s njime pozabavili te stojeći na informacijama i talijanskih novina, još za pregovaranja u Genovi, po našem mnenju istakli loše za nas strane tih konvencija.

Medjutim djelomice talijanske informacije su bile netačne, a djelomice su neke od naše vlade zatražene promjene sile prihvaćene, kao što su dane nama od Italije neke protukoncesije. Kako je poznato usprkos tome pregovori su bili zapepli, jer je bilo došlo do konflikta između predsjednika vlade g. Pašića te ministra Krstelja, koji je u ime naše vlade vodio pregovore

u Genovi, tako da je on bio primoran dati ostavku. Isto izgleda da je bio spreman učiniti drugi pregovaratelj g. Ninčić, ministar spoljnih djela, koji se je bio također solidarisao sa g. Krsteljem. Spor bi bio nastao radi toga, što su Krstelj i Ninčić dozvolili, da bi slobodna zona oko Zadra segla na nekim mjestima i do 15 km. dok g. Pašić nije dopuštao više od 5 km. *Važno je što su Krstelj i Ninčić u prvom redu radili po instrukcijama, koje je najvećim dijelom davao sam predsjednik vlade*. Kako smo pak obaviješteni, oni su mogli popustiti i do 20 km, dok su Talijani s početka tražili kao slobodnu zonu cijeli opseg bivšeg zadarskog sudbenog okružja, što bi još obuhvatio također općine Obrovac, Novi-

grad, Benkovac, Kistanje, Biograd, pak od općina na otocima Preko, Sali, Silbu i Pag. Kako se bitnost te slobodne zone prikazuje, nije jasno, zašto se g. Pašić tako tvrdokorno opirao, da Zadar dobije proširenje zone. U prvom redu postojala bi neka sloboda za zadarske građane, koji iz okolice u grad uvažavaju životne namirnice, čime se okolišnim producentima osigurava prodaja kao i dosele.

Naša pokr. vlada prije genovskih pregovora zatražila je mišljenje prestavnika okolišnog pučanstva, te su se za uredjenje jedne takove zone izjavili ne samo najbliži producenti, nego čak oni iz općina koje ostaju van zone! Nije ove jedno pitanje, koje se daje tako lako teoretički riješavati. Radi se o ekonomskim odnosajima koje su vjekovi utvrdili i koje nije tako lako, razriješiti bez obostrane štete i grada i okolice, pa se nije čuditi da su se i naši interesi iz zone odrekli svakog sentimentalizma! Drugo je pitanje, što slobodna zona može dobiti sasvim drugi izgled i značenje radi toga, što će Zadar biti punto franco. I u tom slučaju, gdje bi se kriomčarenje moglo razviti u najveću stilu, ono bi doduše ispadalo na štetu države, ali nipošto na štetu okolišnog pučanstva.

Nu zato nije rečeno, da vlada primjerenim srestvima neće moći svesti tu štetu na najmanje. Stoga je jasno zašto se je g. Krstelj u više navrata izjavio, da će konvencije biti takodjer i na našu korist sklopljene. Svakako on je lojalno i parlamentarno korektno zastupao svoje stanovište, koje je bilo i stanovište vlade, pa je u nesuglasici stavio na raspolaganje svoj mandat. Okolnost, što je demokratski klub bio s njim solidaran dokazuje, da je on posve ispravno postupao. Nego ovaj ministarski incident dao je povoda našoj klerikalnoj štampi, da se, bez poznavanja pravog stanja stvari, na najperfidniji i najsrमतniji način obori na g. Krstelja. Samo je u nas moguća takva široka tolerancija,

koja dopušta da ljudi iz one bande, koja je prije rata i za rata radila proti narodnoj i-deji, tužila i denuncirala rodoljube, koja je htjela i našu zemlju i naš narod izručiti Habsburgovcima da takovi ljudi smiju dizati glavu i nabacivati se blatom na čovjeka, koji je radi narodne stvari radio i trpio. Ti isti ljudi koji su nas izdavali Habsburgovcima sada se usudjuju klevetati Krstelja, da je naše interese izdavao Italiji. Čak se u parlamentu u tom pitanju isprisuju sa interpelacijama. I sada njihovo izvrćanje kulminira u osvadi, da je radikal Pašić Srbijanac morao ustati da brani interese našeg „hrvatskog“ primorja, koje je Hrvat iz Dalmacije Krstelj htio izdati našem zakletom dušmaninu Talijanu. Tolika je pertidija samo razumljiva kada se zna, da se za takovom štampom sakrivaju popovi poznati radi svoje pokvarenosti i razvratnosti! Dok nas patrijotična hipokrizija, bivših Austrijanaca koja hoće da spasava naše državne interese ni najmanje ne čudi.

Medjutim zadnje vijesti glase, da je i ministar predsjednik Pašić promijenio svoje stanovište — dakle i on nas izdao Talijanima — te da će sporazum kroz desetak dana biti potpisan, jer da se i on uvjerio, da je skrajnje vrijeme, da se likvidira naš spor s Italijom.

Nu vrijedno je zabilježiti zašto je naša vlada morala u cijelom pitanju ovako tobože popustljivo postupati, kao što se zamjera.

To je razjasnio najbolje g. Rybarž, koji je kao bivši slovenski političar iz Trsta i vrstan jurista te poznavalac jadranskih pitanja, sudjelovao pregovorima. Oni koji se lako razbacuju sa kritikama neka pročitaju njegov intervju u ljubljanskoj Jugoslaviji!

Evo što je u glavnom iskazao g. Rybarž. Zamjerka, što se je činila našoj vladi, zašto nije predala spor arbitraži presjedniku švicarske republike, počiva na jednoj opasnoj pomutnji, u kojoj se našao i g. Pašić. Arbitraža po slovu Rapallskog ugovora predviđena je samo za slučaj pograničnog spora a takav spor

ne postoji. Pošto je po našem i općim sudu g. D.r Trumbić medju ostalim diplomatskim pogriješcima propustio u Rapallskom ugovoru podvrći i druga sporna pitanja arbitraži švicarskog predsjednika, to bi spor glede Zadra došao pred sudiste Društva naroda. — Tamo pak po sudu g. Rybarža, stalno ne bismo uspeli, jer je Lloyd George dao već tumačenje čl. II. Rapallskog ugovora u smislu, da je naša država dužna omogućiti opstanak Zadru, odnosno stvoriti jednu opsežnu zonu. Interpretacija naše vlade uzimala je u obzir samo uredjenje dosadanjih imovinskih te administrativnih odnošaja. I to bi bio posljedicom drugog propusta D.ra

Trumbića, koji je dozvolio jednu nejasnu stilizaciju. — *Treći i najteži propust D.ra Trumbića bio je, što nije u Rapallskom ugovoru odredio rok za evakuaciju.* I zato se je moglo desiti, da Talijani ostadoše još skoro dvije godine iza Rapalla, pa po sili jači uz diplomatske pogriješke D.ra Trumbića koji nam je naprtio samo obaveze, mogu da nam stave nož pod grlo ili da ostanu koliko ih volja. Zato je jasno, da su naši delegati i naša vlada proti kojoj sada g. Trumbić onako demagoški ustaje, morali da računanjem sa realnim prilikama popravljaju po mogućnosti ono, što je on pokvario.

OTVORENO PISANJE.

Naš članak o onima, koji se nalaze na krivom putu nije se dopao nekima od „Nar. Straže“. Nekima kažemo, jer nam je dobro poznato da je naša argumentacija naišla na odobrenje ostalih boljih koji se nalaze u istom taboru. Zamjera nam se pre svega i ne za prvi put da smo htjeli pisati s neke visine, kao da to nije stvar odgoja i kulture, kao što je stvar neodgoja i nekulture ne znati se držati na visini i podmetanjima te izvrćanjem htjeti voditi polemike. Ništa manje nego se i pakosno tvrdi, da se nagovorilo kap. Lovrića, da onako govori samo da se može napasti prev. biskupa Mileta. Ova niska osvada bila bi dostatna da nas riješi dužnosti svake polemike. Nu usprkos tome, mi nećemo uzmaknuti ni dovoliti, da se zabašure neke bjelodane činjenice, koje nekoj gospodi mogu biti neugodne. Mi ih u prvom redu pozivljemo, da oni javno imenuju pravog uročnika Lovrićevih ispada proti biskupu, koje oni tobože poznaju. Oni napokon žale što mi tobože hoćemo da budemo braniči glagoljice. Mi se nijesmo kao takovi žerirali, premda kad se radi o jednoj narodnoj svetinji, pa bila ona vjerska, imamo ista prava kao i oni da ju branimo! Još hvala Bogu nepostoji jedna inkvizitorna vlast; ko-

ja ustanovljuje ko je bolji kršćanin između nas i njih. Ako oni pak hoće igrati ulogu carinika koji zahvaljuje Bogu da je bolji od grješnika onda prosto im bilo!

Mi smo u našem članku dokazali samim činjenicama, pa je presv. biskup svojim postupkom izazvao one ispade kap. Lovrića kao i demonstracije. Jedna od glavnijih činjenica, kojima se je biskup zamjerio, bila je ta što je zabranio glagoljsku misu u katedrali na dan Sv. Ćirila i Metoda. Radi toga, što je ta misa ipak obdržana htjelo bi se sada prikazati kao da je on na prosto odmah privolio. Naprotiv biskup Mileta preuzeo je jedno negativno stanovište u prvom mah i radi toga kap. Lovrić ga je i napao. Da je ta zabrana izdata još prije dolaska kap. Lovrića to može najbolje posvjedočiti jedan od glavnih suradnika klerikalne Straže č. Radić, koji je bio biskupov glasonoša pred odborom Matice Jugoslavenske. On im je po prlici rekao ovo: *Presjetli Mileta nedozvoljava glagoljsku misu u katedrali neka se ona drži u varoškoj crkvi, tamo će on stisnuti jedno oko.* Ako nije ovako bilo, onda ili lažu gospoda od odbora ili je lagao č. Radić. Izložili smo medjutim u predjašnjem broju, kako je pak pres. biskup promijenio svoje stanovište i

napokon našao jednu malo muževnu formulu kojom nije ni dopustio ni zabranio. Klerikalni list bi htio sada post festum dokazati, da je on to učinio iz nacionalnih motiva. Neka nam se dozvoli da posumnjamo, da može zbilja jedan čovjek, pa bio on i biskup, u nekim nacionalnim pitanjima tako brzo kroz par dana promijeniti svoje stanovište. Takove promijene davaju povoda, da se misli da takovi ljudi ili su bez narodno političkih uvjerenja ili su jako labavih. Medjutim mi tvrdimo da kod pres. biskupa nikakovi nacionalni momenti nijesu odlučivali nego nešto drugo.

Pukim slučajem rukopis našeg članka prije nego je došao u tiskaru dopao je ruku jednog svećenika iz najbliže biskupove okoline, i taj svećenik doduše ogrešujući se o obzire delikatnosti pročitao članak i upozorio biskupa na ružni dojam koji u javnosti izazivije njegov postupak. Samo uslijed ovog slučaja došlo je do glagolske mise u katedrali. I tko ljubi istinu mora priznati, da je samo onako naglo i nikako drukčije došlo do toga. Inače odviše je prostodušna ta diplomacija bilo biskupova bilo njegove okoline, koja je mislila, da će time sa svijeta ukloniti predjašnju zabranu i valjda obezkrijepiti naše pisanje. Nu zato *Straža* neloyalno polemizirajući ostala nam je dužna odgovora na slijedeća pitanja:

1. Jeli ili nije izjavio biskup Mileta (prestavniku pol. vlasti,) da kat. episkopat mora voditi pasivnu rezistenciju proti državi?
2. Jeli ili nije u tom smislu obustavio tri župničke instalacije?
3. Jeli ili nije istina, da je biskup Mileta upriličio posebno dijeljenje Sakramenata (i čak u svojoj kapeli) i time dao mogućnost Talijanima, da se, premda malo-brojni, ovako afirmišu?

4. Jeli ili nije prof. Paraciu pokušao zabraniti glagoljanje?

5. Jeli ili nije pres. biskup odlikovao u svojoj palači posebnom konferencijom talijanske žene (Donne cattoliche di Sebenico)? Ovu smo tešku činjenicu bili zaboravili registrirati zadnji put.

Preko svega je prešla *Straža* samo se je uhvatila našeg pisanja o talijanskoj crkvi. Mi nismo ustvrdili kategorički ništa nego, da se čuje, kako biskup misli udesiti jednu crkvu za Talijane. To smo čuli sa talijanske strane a imali smo dovoljno povoda, da to kao vjerojatno zabilježimo videći, kako su Talijani od biskupa *prediligrani!*

Nego opetujemo nama je bilo do toga da prikazemo u pravom svjetlu uzročnu svezu iznad onih nemilih događaja i biskupovog postupka, kojeg nijesmo pratili komentima prema tome nijesmo napadali biskupa niti imali sve one namjere, koje nam se proti biskupu, crkvi itd. podmeću. Drugo je pitanje, ako same činjenice napadaju biskupa, zato ne nosimo mi odgovornost nego samo on. Mi smo ipak toliko obzirni te neće mo potanje sada ispitati razloge zašto je potpuno logično da pres. biskup Mileta ovako postupa. Bude li nas klerikalni list izazvao, mi ćemo drugi put odbaciti svaki obzir. Nu zato bilo bi pametno, da oni mladji oko *Straže* prije negoli izazivaju polemike, da se malo svjetuju i porazgovore sa starijom, iskusnijom i narodnijom gospodom. Da su to i ovog puta učinili, nebi bez potrebe pres. biskupa u svojoj više stranačkoj nego li narodnoj i vjerskoj revnosti izlagali novinskim polemikama!

bro poznaje i cijeni kao rodoljuba i narodnog trudbenika, te zahvaljuje na brojom odazivu.

Ističe da je D.r Smodlaka došao u Šibenik da progovori i izmjeni misli sa svim mjesnim krugovima o našem željezničkom pitanju — s osobitim obzirom na saobraćajne potrebe našega primorja, čime su vezani životni interesi Šibenika.

D.r J. Smodlaka

pozdravljen od zbora, zahvaljuje na pozdravima i referiše o uspjesima dosadašnje akcije za izgradnju Unske željeznice. — Potanje osvjetljuje sve blagodati, koje će dobiti Šibenik i Split izgradnjom pomenutog željezničkog druma. Unska željeznica nema nikakvih protivnika, opće je raspoloženje vrlo dobro, ona je jedna od najpotrebnijih i najkorisnijih pruga ne samo za Šibenik i Split, nego i za samu državu. Zato su svi članovi vlade i pročelnici klubova obećali, da će se čim prije pristupiti izgradnji Unske željeznice. Da se to ostvari nužno je da Šibenik i Split rade u željezničkim pitanjima složno i sporazumno, jer su to dvije luke našega primorja vezane jednakim interesima, a upućene su na zajednički rad i stoga — što postoje u samoj državi dvije grupe luka, koje im konkurišu i to na sjeveru: Sušak i Bakar; na jugu: Gruž, Dubrovnik i Kotor, a svima prijeto pogibao od neprijateljskog susjeda.

U nastavku svog govora, D.r Smodlaka naglasuje, kako je sporazum između Šibenika i Splita tim lakši, ukoliko Split ima sa Šibenikom određene privredne grane. I dok bi Šibenik bio luka za izvoz industrijalnih proizvodnja, te bi morao imati i nekoje privredne upravne vlasti, Split bi imao uvoz i izvoz iz inostranstva, te osobni promet. Obrazloživši na široko čitavo pitanje izjavljuje iskreno i otvoreno, kako Split stoji na lealnom stanovištu zajedničke saradnje sa Šibenikom, a Splitsani uvidjeli, da bez Šibenika nije moguće raditi napose. No zato i Šibenik mora da sudjeluje u akciji željezničkog

konsorcija, koji ima zadaću, da izvrši sve ono što naša mlada država u svojim razvojnim prilikama — ne može.

Konsorcij mora da dađe obavijesti i da kao organizacija pripravi sav pretečni materijal, ne samo što se tiče željezničkih veza — nego i svih drugih projekata skopčanih s time, a spadaju na uređenje luke, pristaništa i skladišta. (Odobranje).

D.r V. Smolčić

osvrćući se na govor g. D.r Smodlake, prima na ugodno znanje spremnost Splita za sporazumni i zajednički rad, te se pridružuje mišljenju D.r Smodlake i glede drugih pitanja. U koliko se tiče administrativne oblasti, govornik ističe, da je namjera Šibenika potaknuti pitanje za gornjo-dalmatinsku oblast, kao jedino moguće osiguranje budućnosti razvitka sjevernog dijela Dalmacije u još sad — nepredvidljivim događajima ekonomske naravi. Što se tiče odbora koji bi se u Šibeniku imao izabrati, da pristupi na zajednički rad sa odborom u Splitu, mnijenja je, da bi se dalo vremena zanimanima, za dogovor i izbor podesnih osoba, koji bi sporazumno radili u svim pitanjima sa već postojećim konsorcijem u Splitu, eda se time postigne što ozbiljniji i promišljeniji sastav odbora u važnim momentima spravljanja ekonomskih interesa Šibenika sa onima Splita.

Još su govorili D.r Matačić, koji se pridružuje gledištu D.r Smolčića i D.r Rajević, koji cijeni, da je bolje smjesta izabrati odbor obzirom na vrućinu i zaposlenost. Prema tomu prelazi se na izbor odbora, te se sporazumno biraju gg.da: Direktor M. Ježina, D.r Rajević, Miloš Šupuk, D.r Matačić, Bogdanović Panjkota Ćiril, Simo Matavulj i Stošić Stipe. Ovaj odbor može da se kooptacijom proširi, što zbor jednoglasno prima.

D.r Rajević zaključuje sastanak, zahvaljujući g. D.r Smodlaku, kojemu skupština-ri kliču: Živio!

Sastanak za željeznički konsorcij.

U ponedjeljak navečer, 10. ov. mj. održan je u Državnom Domu sastanak za naše željezničko pitanje. Dvorana je bila dupkom puna. Za tu je svrhu naročito došao u

Šibenik gospodin D.r Josip Smodlaka.

Sastanak je otvorio opć. upr. D.r Rajević, nazivljući srdačnu dobrodošlicu g. D.r Smodlaku, kojega Šibenik do-

Svaki Jugoslaven mora biti član
JUGOSLAV. MATICE

Naši dopisi.

Skradin, 20 juna.

Proslava Kraljeve svadbe, jednogodišnjice oslobodjenja i Vidovdana. Za dan 8. 6. t. g. općinski upravitelj Frano Marun izradio je program svečanosti, te je po istom slavije započelo popodne 7. 6., a trajalo je do 12 sati večeri 9. 6.

Ovom se prilikom spontano ispoljila ljubav naroda ove općine prema našem uzvišenom Kralju.

Grad je bio sav okićen u zaslavama. Čitav je narod uzeo udjela u svečanosti. Blagodarenjima u objema crkvama prisustvovalo je sve građanstvo, a mjesno muzičko društvo „Lipa“ uveličalo je crkvene funkcije svojim skladnim pjevanjem, koje je u objema crkvama bilo zaključeno sa „Bože Pravde“ i narodnim himnama. Sve tri večeri sve su zgrade bile osvijetljene, pucali se iz prangija, te bacali vatrometi, a poklicima visokim Zenicima, ujedinjenom narodu, vojsci ne bijaše kraja.

Koncerti, koje je priredilo na trgu „Burinovac“ pomenuto društvo „Lipa“ večeri 7 i 8/6 ispali su na opće odobravanje, dapače lušaoci, koji su bili razdragani patriotičnom pjesmom i akordima sa sitnih tambura, postignuše svojim upornim aplauzima, te su dilatanti preko svog programa otpjevali i odsvirali 7 pjesama.

Tako se koncert razvukao u kasnu noć u prisutnosti svih građana dapače i najstarije naše čeljadi.

Na „Burinovcu“, večeri 8/6, iza kako su bile otvirane narodne himne, a sa balkona Jugoslavenske Čitaonice, njen predsjednik Dr. K. Dobrota, patriotskim govorom pozdravio je sakupljeni narod. Počeo je na slogu i zajednički rad, koji će dokazati našu ljubav prema svojoj otadžbini i Kralju, istakao je teške patnje našeg naroda, a najviše srpskog dijela, za slobodu i ujedinjenje naše, pa ističući vrline našeg naroda završava: Naša Kraljica zavoljeće naš narod, zavoljeće našu prošlost, poprimit će našu dušu, pa će i ona puna ponosa i ljubavi za naš narod shvatiti Majku Jugovića, čiji je samoprijegor i rodoljublje u času propadanja srpskog carstva na Kosovu, naš veliki pjesnik Vojnović ovako ispjevao:

I Jug Bogdan i devet Jugovića
i još devet da ih opet rodim,
svi do zadnjeg roda nam i vjere
nek se biju slavu nam berući
il' nek umru nebo gledajući.

Završio je govor kličući Njihovim Veličanstvima Kralju i Kraljici, te našem narodu i vojsci, što oduševljeni slušaoci prihvatit će klicanju i pjevanju rodoljubnih pjesama ne bijaše kraja ni konca.

Po tom je nastavljeno izvodjenjem koncerta, koji je bio smetan slavljenjem zvona sa srpsko-pravoslavne crkve. No o tom i o upadici prigodom večernjeg ophoda gradom, pozabavićemo se drugom

prilikom, jer se o tom sada vode izvidi.

Općina i sve korporacije odaslane su tog dana Drorskoj Kancelariji brzopjavne čestitke, pune ljubavi i odanosti.

Dana 12. 6. slavila se jednogodišnjica oslobodjenja od talijanskog krutog jarma. Jednodušnost slave i oduševljenje, bili su dokazom, da uz neznatne nezdrave natruhe, koje se gube u moru patriotizma ove općine, ima ovaj kraj samo svjetsne rodoljube.

Sve su zgrade bile okićene narodnim zastavama. Javne radnje bile su zatvorene za vrijeme blagodarenja. Sve je bilo veselo i zadovoljno.

G. opć. upravitelj Fr. Marun poznati i iskušeni narodni borac poslao je ovom prilikom Ministarskom Savjetu brzopjav zahvalnosti za oslobodjenje i izraz odanosti ove općine prama svom obljubljenom Kralju.

Na Vidovdan ne manjim oduševljenjem, premda je bilo nezadovoljsiva zbog incidenta od 8. 6. t. g. te postupka u tom poslu nekili naših vlasti, protekla je slava skladno i lijepo. Dirljivi proglas općine pun žara i ljubavi za svoje stare heroje, potakao nas je, da progneimo i da dalje u zajedničkom radu bez osvrta na podmetanja onih, koji ne zele ovu državu ili onih drugih, čiji politički mentaliteti ne odgovaraju duhu vremena, a koji mještice da sdrružuju elemente, oni ih separiraju i truju atavističnim austrijskim zalcem.

O. Ven. Kukulj u pravoslavnoj crkvi, slaveći pobjedu srpske vojske, držao je lijepo slovo, puno ljubavi i za braću katoličke vjere, a završio je poklikom: slava svim starim borcima na Kosovu i novim herojima za naše oslobodjenje i ujedinjenje.

Skradin kao i vazda sa na čelu opć. upraviteljem g. Franom Marunom i prilikom ovih slavlja dokazao je koliko je nacionalan; dokazao je koliko voli svoju nacionalnu državu, svoju narodnu dinastiju Karađorđevića, svoga Kralja, koliko se ponosi herojima svoje zajedničke svijetle historije.

Prvić-Luka, 7 jula.

Kod nas od uvijek se u crkvi služi glagolicom, pak se za to slave osobito sveta Slavenska braća Ćiril i Metod. Tako smo mi očekivali i ove godine da će svetkovina biti, kako se dolikuje a tim više jer imamo i velike likove naših svetaca. Na žalost smo se prevarili, jer u utorak 4 jula naš fratar Andrija Mavrinac, odputovao u Betinu, a da nije svom pomoćniku velč. O. Alfonsu Mišića kazao i jedine riječi nego isti saznajući sat kasnije ostao je čudeći se postupanju svoga brata i starešine! — Prije nego je otišao naredio je svom slugi da zvona ne smiju da slave jer da nema svečanosti, a nekolicini je izjavio da ne će taj dan da svetkuje baš za inad nacionalista.

Na 16 jula ima se kod nas obaviti krizma, ali naš fratar Mavrinac odlučno odbija svu djecu koja su htjela da zapišu nacionaliste za kumove, izrazujući se sa svakim podlim riječetinama koje samo njemu dolikuju.

Nas prvi crkvinar strasi svijet da ko ne će njih (fratar i crk.) slušati, taj će morati kad se dodje pričestiti da plati 2 dinara za svaki komad „hostije“ što se je pričestilo.

Gospodo crkvene starešine, evo, opet pred Vas stavljamo malo svjetla, pak ako Vi baš fra Andriju Mavrinca za naš inad hoćete da držite i dalje u Prvić-Luci, onda Vam otvoreno poručujemo, da otklanjamo od nas svaku odgovornost za sve što bi se moglo dogoditi.

Tijesno. 11 jula.

Na dan naših Sv. apostola Ćirila i Metoda iztupio je po prvi put naš Sokol nakon svjetskog meteža i dao svoju prvu Sokolsku akademiju.

Svečanost je otvorio odio Sokolskog tamburaškog zbora kojim je upravljao vrijedni zborovodja brat Ivo Kurtović sa Sokolskom koračnicom. Zatim je držao proslav brat Ivo Fantov te u kratko ali jezgro-

vito oertao značaj i svrhu Sokolstva, na to su sljedile razne vježbe koje su izvodjali djeca, naraštaj, članstvo, ženske, i nekoliko slika brat vodja na spravama, iza svake pauze tamburaški zbor udarao je razne komade.

Ova prva Sokolska akademija u Tijesnu izpala je na opće zadovoljstvo, dokazujuć sve što dobra vjaja može da učini, a dobre volje kod našeg brata i vodje Belotti-a i zborovodje Kurtovića imade i na pretek; samo je do naše mladosti da više prigri sokolsku ideu gdje će naći duševne i fizične okrepe, jer u nas imade krepkih mladića koji svoje slobodno vrijeme mjesto da oplemenjuju zvukom glazbe i pjesme, svoju volju zaptom Sokolske discipline i domovinske ljubavi, radije se vuku kroz ulice pjevajuć razne pjesme u podpunoj distanci i a što je najgore nemoralnim sadržajem.

Mladosti budi ohola, ugledaj se u onu djecu koji su tako ozbiljno na prvom istupu vježbali i pod tambure odvažno i dostojanstveno stupali, drži do svog mladenačkog dostojanstva, oplemenjui svoju dušu sa pjesmom sa glazbom, vježbom, okretom, radom i rodoljubljem; jer samo tako ćeš dostojno nositi ime mladića i Sokola. X

GRADSKA VIJESTI

Dolazak i ustoličenje novog Episkopa. U subotu 15. ov. mj. u 7 sati jutra parobr. „Ljubljana“ dolazi u naš grad novoposvećeni Episkop Dalmatinsko Istrijski gosp. Danilo Pantelić. Svečano ustoličenje slavit će se u nedjelju 16. srpnja u 8 sati jutra krećući iz crkve na globlju pol parohije.

Tom prilikom općina je izdala lijep proglas na građanstvo pozivom, da se njegovo preosveštenstvo episkop Pantelić primi i pozdravi kako dolikuje crkvenom dostojanstveniku, mironoseu i apostolu ljubavi.

Ispiti su zrelosti u ponedjeljak popodne dne 10. o. mj. svršili. Dodatno našoj vijesti u prošlom broju na gimnaziji su još proglašeni zrelim: Vidović Ivan, Šegota Petar i eksternist o. Tomašić.

Na ref. realnoj gimnaziji proglašeni su zrelim s odličkom: Drezga Tihomir i Ivčić Měvoj; zrelim: Dančić Danijel, Hedejig Avgust, Karađzole Nikola, Kurajica Gojko, Meštrović Kresimir, Novak Hrvoje, Sunara Krsto, Šoljan Smiljka, Zanićević Frana Mika te eksternisti Kučić Petar, Kučić Vicko i Paul Eugen.

Amenovanje i premještaj. Pri zadnjim sudačkim imenovanjima, bio je promaknut i imenovan za upravitelja kot. suda u Vrlici gosp. Stanko Rodić oćani sin tužne Isire. U ponedjeljak odputovao je g. Rodić u Vrliku ostavljajući u Šibeniku najprijetaju uspomenu, kao čestit i uzoran sudija, dobar prijatelj i

odlični rodoljub, koji je prokušao utamučjenja i zlostavljanja ne samo za vrijeme Austrije, već je i punu godinu dana proveo u talij. tamnicama i internaciji. Uvijek misli na zarobljenu braću, pa je običavao reći u vrtlogu naših stranačkih strasti: „Pripadam partiji, koja će poći na Sreću!“ U pitomoj Vrlici želimo g. Rodiću ugodan boravak.

Kupalište na Jadriji. Prošle nedjelje priređen je izlet na novo kupalište Jadrija. Računa se da je bilo oko 5 hiljada izletnika. Čijeli je dan prometao parobrod „Primorje“ i više motornih lađa. Na Jadriji upriličena je lijepa zabava, pa je bila plivačka utakmica, rasvjeta, vatrometi i koncert „Šibenske glazbe“. Nije manjkalo ni dobre pečenke, a ni šibenske kapljice, pa je bilo i dosta veselih glava. Izlet i zabava protekoše u najboljem redu i raspoloženju.

Abiturijenti naših srednjih zavoda priređišu u utorak 11. o. mj. po starom običaju oprosnu večeru, na koju su pozvali sve svoje nastavnike. Večera je bila na terasi hotela „Kosovo“, spremljena prama poznatoj vještini braće Grubišić. Do kasnog sata potraja večera u veselom i najboljem raspoloženju. Preko večere nazdravili su abiturijenti direktor zavoda i profesor dr. Perković.

Čim se bave funkcioneri na talijanskom konsulat. Pred par dana zatekao je jedan naš carinski činovnik funkcionera mjesnog talijanskog konzulata Terenzia pri nedozvoljenom kriomčarenju našom

i talijanskom valutom. Terenzi je naime, skupa sa svojim ortacima dvojicom činovnika banke di sconto i jednim činovnikom Sufida, sve samim talijanima, htio da uvuče u parobrod za Zadar 30.000 Dinara i 10.000 lira. Novac mu je od upravnništva carinarnice bio zaplijenjen, a gospodi kriomčarima udarena odmah globa od 10.000 Dinara na glavu. Ta globa treba da bud. potvrđena od centrale u Beogradu.

Sverceri. Pred nekoliko dana policija je uhvatila neke posrednike krijomčara po zvanju, koji su htjeli da u Italiju prenesu 28 [kg. srebrnih kruna. Pravo se veli: „Vrč ide dolle na sdenac, dok se ne razbije,“

Nestašica duhana. Ima već nekoliko dana, da pušači trpe s nestašice duhana na mjesnim trafikama, a čujemo da se to dogagja još od prvo u našoj okolici. Zasto taj nered ili još zao slučaj takav da nije bilo moguće na vrijeme opskrniti domaće pučanstvo?

Vođa Hrvata. Bivši urednik „Südslavische Rundschau“ u Beču i žarki česarevac, a danas republikanac i veliki Hrvat kao Radićev saradnik, javlja da je g. Marko Stojić postao vođom Hrvata u Šibeniku i sjevernoj Dalmaciji. Je li taj naslov g. Stojić sam uzeo ili mn ga je o vrat objesio rečeni politički spekulat, to zapravo još ne znamo. Svakako isticanje ovog zamamljivog „titula“ a sa stanovite strane znači, da se u velike računa na ljudsku slabocu kušajući sreću ne bi li se nezadovoljstvo g. Stojića zlorabilo za stanovite ciljeve.

Pamćenje naših saradnika uzimaju u šprdnju sa malo špartanskog pijeteta nadobudni mnogo poštovani koji se kupe oko „Straže“. Oni misle, da ako se mi na svaku njihovu ne osvrćemo, da nas za to pamćenje ostavlja. Prije svega mi nijesmo vični na laku ruku uzimati svaku osvadu, koja u štampi niče iz čisto partajskih razloga ni voljni, da se radi svake s njima natežemo. Tako se oni opet vraćaju među ostalim na onu od njihove štampe toliko razvikanu aferu Jadranske banke kojoj je po njihovom računu morao pasti žrtvom g. ministar Žerjav. Mi smo već jednom pisali kakva je to svijetla i čestita ličnost D.r Žerjav. Kampanja klerikalne stranke imala je za posljedicu, da mu demokratski klub hoće opet povjeriti ministarski portfelj, oblasna organizacija stranke birala ga je ovo dana presjednikom a Njegovo Veličanstvo Kralj počastio ga je

pred koji dan posjetom koji je trajao jedan sat. To je dakle bio odgovor na bezdušnu jednu klerikalnu kampanju. Što se tiče pak osobito pamćenja naših suradnika neka gospoda od „Straže“ upamte slijedeće. Sasvim dobro se sjećamo uloge, koju su sva ta gospoda od prvog do zadnjeg igrali i prije i za rata. Makar su mnogi dokumenti austrijske policije bili u zadnji čas spaljeni nešto je ipak palo u naše ruke. U svoje vrijeme, u zgodan čas, sve će doći na vidjelo. Osim toga dobro nam je poznato što li su nakon sloma o mnogoj toj gospodi govorili i g. Attems i Thun i Zaccaria! Gospodo malo strpljenja, pa ćete se uvjeriti da je u nas veoma dobro pamćenje i da se ljuto varate, ako inače računate. To što smo u prvom času mučali i oprastali ne znači nipošto da smo zaboravili. A buon intenditor itd.

Delegacija ministarstva financija u Splitu upozoruje obveznike dohodarine, da rok, do kojeg imaju predati kompetentnoj poreskoj kotarskoj Vlasti fasiju u svrhu odmjerjenja dohodarine za god. 1922, jest 10 augusta 1922.

Onim obvezanicim, koji ne budu tog dana prikazali fasiju, odmjerit će se dohodarina bez ikakve daljne opomene na osnovu zvanično sabranih podataka.

U fasijama imaju se iskazati dohotci po iznosu, što su ga faktično postigli u zadnjoj godini prije porezne godine, a ako ti dohotci nijesu postojali cijelu godinu, njihov će se godišnji iznos izračunati po godišnjem iznosu što se može naslućivati.

Fasije mogu se ili pisano predati ili izjaviti naustice na protokol kod kompetentne poreske kotarske Vlasti, a izvan sjedišta ove, kod poreskih ureda.

Fasije mogu se poslati poštom. U ovom slučaju preporučuje se, da se pošalju uz povratnu primku, jer je pogibelji izvrgnut posiljač.

Formulari fasija mogu se imati bezplatno kod poreskih kotarskih Vlasti, a izvan sjedišta iste, kod poreskih ureda.

S obzirom na gore navedene izmene, upozorujemo obvezanike prihodarine, da gore utanačeni rok 10 augusta 1922. vrijedi i za prikazanje fasija radi odmjerjenja prihodarine za godinu 1922.

Tko do tog dana ne prikaže fasije, odmjerit će mu se prihodarina bez ikakve dalnje naročite opomene na osnovu zvaničnih podataka.

Oslobođena su od plaćanja prihodarine ona lica, kojih ovom porezu podložni dohotci sami po sebi li u vezi s drugim dohotcima ne prekoračuju godišnje sumu, koja je mjerodavna za poresku obavezu dohodarine.

Što se tiče načina izjavljivanja dohotka podložnog prihodarini, dobivanja formulara za fasije, posljedica nepredavanja fasije odnosno posljedica predaje netačnih ili nepotpunih podataka, važe iste odredbe, koje su gore istaknute u pogledu dohodarine.

Nastavak doprinosa za dar prigodom vjenčanja Nj. V. Kralja. Štrkalj, Grgo Radić, D.r Rajević, Dinko Sirovica, Vjek. Medić, Zv. Grubišić, Zv. Bulat, Mijo Baranović, D.r Frano Dulibić, Uroš Novak, Ivan Bergnoch, Dujo Čaleta, Marija Kitarović, Nina Biskupović, Toma Bumber, Jere Čavka, Luka Ercegović, Šime Ban, Mijo Šarić, Jerko Soltišek, Ivan Žepina, Gargašević Marija, Regina Car, Granić Olivija, Bratanić Marija, Zagoreo Elvira, Markov Nevenka, Gamulin Tomislava, Novak Krešimir, Kaste-lan Antun, Zaninović Stjepan, Zaninović Car Marija, Fra L. Glavina, Don Joso Šonje, Antun Matić, Frano Martinović, Antun Vodanović, Vasselk, Šupe Jakov, Jela Grubišić, Marko Grubiš, Niko Grubišić, Jerko Grubiš, Vica ud. Bogdanović, Nikola Sabioncello, Ergad Vidović po 10 Din.; Prebanda Ante 6; Šime Ban, Don Ive Bjažić, Joso Baranović po 5; Filip Trifunović 2.

Ima pet doprinosnika čija su imena na sabirnom arku nečitljiva, od kojih darovaše: dva po pedeset dinara, jedan trideset dinara i dva po dvadeset dinara.

Prema ovom popisu sakupljeno je u sve dinara 20.850. Od ove svote, kako je već bilo javljeno, poslato je u Split za dar Din. 7500, a ostalo Din. 13.350 položeno je kod Jadranske banke kao temeljna svota za „Dječji dom“ u Šibeniku koji će nositi ime Kraljice Marije Narodna ženska zadruga prima dalje doprinose u ovu svrhu.

U fond Filharmoničkog društva u Šibeniku darovao je gosp. Klau-dije Šupuk Din. 10, da počasti smrt pok. Cvetka Piletića.

Vlasnik i izdatelj: DR. V. SMOLČIĆ
Odgovorni urednik: DR. ČEDOMIL MEDINI
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

Upišite se kao članovi
„JADRANSKE STRAŽE“
Mjesečna članarina 1 Din.

Kr. ovlaštena prodaja baruta, eksploziva, oružja i municije
t. t. Jakov Dulibić
i drug. - Šibenik

časti se javiti c. općinstvu grada i okolice, da imade na skladištu lagumskog i lovačkog baruta, te lovačkog oružja i municije.

U Stankovcima
ima na prodaju
800-1000 hl. crnoga
vina grada-
cija 11-12, na zna-
nje trgovcima.

OGLAS.

ANTE KURSAR pok.
Stipe iz Prvić Šepu-
rine prodaje kotao od
bakra i gotov mlin za
masline.

Braća Grubišić - Šibenik
Telefon 36

Po najnižim cijenama
nudjamo rezanih i iscjepanih
bukovih i hrastovih
drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se
dostava u kući.

Sve tiskanice

za narodne i građanske
škole kao god i za župske
urede

dobivaju se u tiskari
E. VITALIANI Šibenik

Tvrđka utemeljena 1906.

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK :-: (DALMACIJA)

agenturni, komisionalni, otpremnički i pomorski posao,
poveljeni trgovačko-pomorski mešetar.

Brzjavni: Agentur Jadronja - Šibenik. Telef. interurb. br. 3.

Zastupstvo i skladište najboljih eksportnih tvrđka i tvornica; sve kolonijalne robe, pšeničnog brašna boljeg domaćeg mlina, kao i mekinja, kukuruza, zobi itd. — Likera, Siropa, finih vina i šampanjca. — Izravni uvoz iz inozemstva: sira Parmizana enthalera, te Estrata konzerve pomidora, Mortadele, Ruskog originalnog čaja, Modre galice, sumpora itd. — Sardine u ulju i u bačvicama slane srdjele najveće dalmatinske tvornice. — Karbid tvornice Jajce (Bosna) koji sadržaje 200—300 litara acetilena, mnogo korisniji nego dalmatinski te prema tomu mnogo jeftiniji pri uporabi. Nadalje je čist i daje krasno jednoično svjetlo, bez ikakvog neugodnog mirisa. — Petroulje u sanducima i bačvama izvrstno rafinirano. — Domaće rafinerije, benzin i mineralna ulja svih vrsta najfinije rafinirano, oxigen u tehničke, medicinske i znanstvene svrhe, kiselina za akumulatore.

Uzorci, ponude i razjašnjenja na zahtjev badava i tranko. — Prima se naručbe svakovrsnih pečata i tabla uz tvorničke
- - - cijene. - - -

Zastupstvo za špediterske poslove u svim većim mjestima cijelog svijeta.

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvačić

BAKAR
TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu uskladištenje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz

::: ::: dobre garancije. ::: :::

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

STIGAO NAM JE

ORIGINALNI GRČKI KAMEN

ZA

MLINOVE I MLINSKE INDUSTRIJE

NAJBOLJI I NAJPRIKLADNIJI

Rasprodaje:

Nikola Dragišić - Skradin

Gjuro Vojvodić - Knin

Glavno skladište kod

BRAĆA MAKALE

ŠIBENIK

SLAVENSKA BANKA d. d.

FILIJALA ŠIBENIK

::: Dionička glavica K 150.000.000. ::: Pričuva K 50.000.000.

BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centralne:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Šušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPOZITURE

Monoštor
Skofja Loka
SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina
AGENCIJA:
Buenos Aires
AFILIZACIJE:
Budapest (Balkon Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući računi uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

::: Jadranska Banka a. d. - Beograd :::

Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split,
Šibenik, Zagreb.

BEČ, TRST, OPATIJA, ZADAR.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.